

Maija Oksanen & Sanna Verronen

**ENSI KERTAA ISÄKSI TULLEIDEN KOKEMUKSIA ÄITIYS- JA
LASTENNEUVOLAKÄYNNEILTÄ**

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Hoitotyön koulutusohjelma
Lokakuu 2016**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Lokakuu 2016	Tekijät Maija Oksanen & Sanna Verronen
Koulutusohjelma Hoitotyön koulutusohjelma, terveydenhoitotyö		
Työn nimi ENSI KERTAA ISÄKSI TULLEIDEN KOKEMUKSIA ÄITIYS- JA LASTENNEUVOLAKÄYNEILTÄ		
Työn ohjaaja TtM Soili Vuollo	Sivumäärä 36 + 3	
Työelämäohjaaja Osastonhoitaja Tuija Luoma		
<p>Tämä opinnäytetyö kuvaa ensi kertaa isäksi tulleiden isien kokemuksia äitiys- ja lastenneuvolakäynneiltä Kokkolan alueen neuvoloissa. Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa, jota Kokkolan kaupungin neuvolapalvelut voivat hyödyntää kehittäessään isien huomioimista äitiys- ja lastenneuvolakäynneillä.</p> <p>Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, ja tutkimusaineisto kerättiin sähköisesti lähetetyllä kyselylomakkeella. Kysely toteutettiin keväällä 2016. Kyselylomake koostui viidestä avoimesta kysymyksestä, jotka kartoittivat isien kokemuksia neuvolakäynneiltä sekä kehittämisehdotuksia niihin liittyen. Vastaajia tutkimuksessa oli 11. Vastaajat olivat Kokkolan alueen neuvoloissa käyneitä, ensi kertaa isäksi tulleita miehiä, jotka olivat osallistuneet myös Kokkolan kaupungin neuvolapalveluiden järjestämään isäryhmään.</p> <p>Isien kokemukset itse neuvolakäynneiltä olivat pääosin positiivisia, mutta isien huomiointia ja isyyden tukemista neuvolan taholta ei kaikkien kohdalla koettu riittävänä. Terveydenhoitajan antamaa konkreettista neuvontaa ja ohjausta sekä kykyä antaa vastaus kaikkiin kysymyksiin arvostettiin. Vertaistukiryhmä koettiin tärkeänä isyyttä tukevana tekijänä. Siellä isät kokivat helpommaksi puhua isyyteen liittyvistä asioista.</p> <p>Kehittämisehdotuksissa isät toivoivat perusteellista ja selkeää ohjausta ilman etukäteisolettamuksia. Osa isistä kaipasi enemmän käytännönläheistä ja perusteellista ohjausta esimerkiksi vauvan hoitoon liittyen. Isät kaipasivat tukea myös mielikuvan luomiseen isyydestä, jotta osaisivat valmistautua lapsen syntymän jälkeiseen aikaan paremmin. Isäryhmien kaltaista toimintaa toivottiin enemmän ja useammin.</p>		

Asiasanat

Isyys, isyyden tukeminen, isien huomiointi, äitiysneuvola, lastenneuvola

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date October 2016	Authors Maija Oksanen & Sanna Verronen
Degree programme Degree programme in nursing, orientation in public health nursing		
Name of thesis FIRST TIME FATHERS' EXPERIENCES ON THE MEETINGS IN MATERNITY AND CHILD HEALTH CLINICS		
Instructor MNSc Soili Vuollo	Pages 36 + 3	
Supervisor Nurse Manager Tuija Luoma		
<p>This thesis describes first time fathers' experiences on the appointments in maternity and child health clinics in Kokkola. The aim of this study was to provide information that the healthcare services of Kokkola could exploit in developing the taking into account of fathers.</p> <p>The study was carried out as a qualitative study and the research material was collected by a questionnaire that was sent to the participants by e-mail. The questionnaire consisted of five open questions that charted fathers' experiences in the maternity and child health clinics and development proposals regarding to them. There were 11 respondents in the study. Respondents were the first time fathers and they had attended maternity and child health clinic appointments in Kokkola. All of them had also participated in fathers' peer support group that was organized by health care services of Kokkola.</p> <p>The experiences on the appointments in maternity and child health clinics were mainly good but observation of the fathers or supporting the fatherhood were not felt sufficient in all cases. Solid guidance and counselling and the competence to give an answer to all their questions by the public health nurse were the things that fathers appreciated. The fathers' peer support group was experienced as an important factor that supports the fatherhood. That was the place where fathers felt it easier to speak about the issues related to fatherhood.</p> <p>As an development proposal fathers would like to have more thorough and clear guidance without assumptions. Some of the fathers required more practical and detailed guidance for example regarding to how to take care of the baby. Fathers also required support as creating an image of fatherhood that they could be more prepared to the time after birth. Activities like fathers' peer support groups were requested more, and more often.</p>		

Key words

Fatherhood, supporting the fatherhood, consideration of fathers, maternity clinic, child health clinic

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 ISYYS	3
2.1 Isäksi ensi kertaa	4
2.2 Odotusaika ja lapsen syntymä isän kokemana	5
3 ISÄT MUKANA NEUVOLAKÄYNNEILLÄ	7
3.1 Äitiys- ja lastenneuvolatoiminta	8
3.2 Neuvola isyyttä tukemassa	10
3.3 Perhevalmennus ja isäryhmä	11
4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	13
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	14
5.1 Lähestymistapa	14
5.2 Toimintaympäristö ja kohderyhmä	14
5.3 Aineistonkeruu	15
5.4 Analyysi	16
5.5 Tutkimuksen eteneminen	17
6 TUTKIMUSTULOKSET	19
6.1 Isien kokemukset huomioiduksi tulemisesta neuvolakäynneillä	19
6.2 Hyväksi koetut asiat neuvolakäynneillä	20
6.3 Huonoksi koetut asiat neuvolakäynneillä	21
6.4 Kokemukset isäryhmistä	22
6.5 Kehittämisehdotuksia isien huomioimiseen neuvolakäynneillä	22
7 POHDINTA	25
7.1 Tutkimustulosten tarkastelu	26
7.2 Luotettavuus ja etiikka	28
7.3 Tutkimustulosten hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotukset	30
7.4 Opinnäytetyöprosessiin liittyvä pohdintaa	31
LÄHTEET	33
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme aiheena on ensi kertaa isäksi tulleiden kokemuksia äitiys- ja lastenneuvolasta Kokkolan alueella. Aihe-ehdotuksen saimme Kokkolan kaupungin neuvolapalveluiden osastonhoitajalta, ja se tuntui heti kiinnostavalta. Työelämä haluaa aiheesta opinnäytetyön, koska heillä on ollut jo pitkään aikomus edistää ja parantaa isien huomioimista neuvolakäynneillä. Kohderyhmäksemme valikoitui ensi kertaa isäksi tulleet isät, jotka ovat osallistuneet Kokkolan kaupungin järjestämiin isäryhmiin.

Isän rooli ja isyyden merkitys puhuttavat nykypäivän yhteiskunnassa. Aihe on ajankohtainen, koska ilmiönä isien mukaan tulo neuvoloihin on vielä melko tuore pitkällä aikavälillä katsottuna. Näihin päiviin asti osa isistä on kokenut olevansa neuvolakäynneillä enemmän vain sivustaseuraaja kuin aktiivinen osallistuja. On siis tärkeää, että myös isyyttä tuetaan ja huomioidaan neuvolakäynneillä enemmän kuin aikaisemmin. (Isien ja isyyden tukeminen äitiys- ja lastenneuvoloissa 2008, 24–30.)

Puhuttaessa äitiysneuvolasta syntyy helposti mielikuva, että se on tarkoitettu vain äideille, vaikka todellisuudessa sen tarkoitus on tukea koko perhettä uudessa elämäntilanteessa. Äitiysneuvolalla on tarjota tärkeää tietoa myös isälle, ja siksi olisikin tärkeä saada isä mukaan neuvolatoimintaan ja saada isä kokemaan sen tärkeänä. Äitiysneuvolassa mukana ollut isä jatkaa helpommin mukanaoloa myös lastenneuvolassa. (Äitiysneuvolaopas 2013.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää ensi kertaa isäksi tulleiden kokemuksia äitiys- ja lastenneuvolakäynneiltä. Opinnäytetyön tavoite on tuottaa tietoa, jota Kokkolan kaupungin neuvolapalvelut voivat hyödyntää kehittäessään isien huomioimista äitiys- ja lastenneuvolakäynneillä.

Aikaisemmissa tutkimuksissa on tutkittu muun muassa isien kokemuksia äitiysneuvolakäynneiltä, perhevalmennuksesta ja ryhmäneuvolasta sekä isän roolista neuvolakäynneillä. Vaikka aihetta on jonkin verran tutkittukin, tarvitaan siitä edelleen lisää tietoa, koska isien mukanaolo neuvolassa on pidemmällä aikavälillä lisääntynyt ja vanhemmuudet roolit ovat muuttuneet ja jatkuvasti muuttumassa aikaisempiin sukupolviin verrattuna. (Mykkänen 2010; Paajanen 2006; Hakulinen-Viitanen & Pelkonen 2009; Koivumäki 2011.) Tämä

opinnäytetyö myös keskittyy alueellisesti Kokkolan alueen neuvoloihin, ja antaa näin tietoa juuri tämän alueen neuvoloissa käyneiltä isiltä.

2 ISYYS

Isyydelle ei ole yksiselitteistä määritelmää, mutta arkikielessä "isä" tarkoittaa useimmiten lapsen miespuolista vanhempaa, ja isyys puolestaan määritellään miehen vanhemmuudeksi. Isyys on siis kaksisuuntainen vuorovaikutussuhde. (Eerola & Mykkänen 2014, 10–15.) Yleisimmin isäksi tulo tapahtuu edelleen biologisesti, heterosuhteessa tulevan lapsen äidin kanssa. (Paajanen 2006, 9; Eerola & Mykkänen 2014, 14.)

Isyys puhuttaa mediassa, yhteiskunnassa ja myös asiantuntijakeskustelussa enemmän kuin koskaan aiemmin. Isän rooli perheessä on muuttunut viime vuosina, ja ymmärrys isyydestä ja kaikesta siihen liittyvästä on laajempi kuin se on aiemmin ollut. Isiä mietityttävät monet asiat isyydessä, mutta usein äitien ääni on se, mikä tulee kuuluviin. (Eerola & Mykkänen 2014, 7–9.) Isät kokevat, että heillä on päävastuu perheen taloudellisista asioista ja tietynlaisen elintason ylläpitämisestä. Taloudellisen vastuun lisäksi isiä saattaa ahdistaa epävarmuus itse isyydestä, jota lapsen äiti, neuvola tai yhteiskunta tahattomastikin saattavat lisätä epäluuloillaan miehen isyyttä kohtaan. Koska isä ei koe raskauden tuomia fyysisiä muutoksia, voi isäksi tulemiseen sopeutuminen olla aluksi vaikeaa. (Jämsä 2010a, 36.) Isä voi tuntea epätoivoa ja pelkoa omasta selviytymisestään isänä. Mies tarvitseekin aikaa isyyteen kasvamisessa. (Karlilig, Ojanen, Siven, Vihunen & Vilen 2009, 78–79.)

Viime vuosina tasa-arvoinen vanhemmuus ja miesten isyyteen sitouttaminen on ollut esillä perhepolitiikassa keskeisenä teemana. Aiempina vuosikymmeninä isän rooli perheessä on ollut kasvattaja, kurinpitäjä ja perheenpää, joka on ollut paljon poissa kotoa ja joka vastasi perheen elättämisestä. Isältä odotetaan nykyään erilaisia asioita kuin ennen. (Huttunen 2014, 178–189.) Isän roolin muuttumisen myötä isältä odotetaan yhä enemmän osallistumista lapsen hoitoon ja perheen arkeen. Isän vahva osallistuminen ja sitoutuminen lapsen hoitoon ja elämään on jaettua vanhemmuutta, jossa molemmat vanhemmat ovat aktiivisesti mukana perheen toiminnoissa. (Hermanson 2012.)

Vanhemmuus tarkoittaa usein miehelle hyvin erilaisia asioita kuin naiselle, ja siksi se myös ilmenee eri tavoin. Perhe voi tarkoittaa miehen identiteetille turvaa ja vakautta, ja isyys puolestaan olla merkki aikuisuudesta ja kyvystä huolehtia muista. Perhe ja palkkatyö eivät välttämättä ole miehelle vastapareja, vaan mies voi pitää niitä molempia tärkeinä, mikä näkyikin

tapainotteluna näiden kahden välillä. (Närvi 2014, 93–95.) Tämä tasapainottelu työn ja perhe-elämän välillä nousee esille myös brittiläisessä tutkimuksessa; töissä halutaan antaa parasta, mutta toisaalta haluttaisiin olla myös mahdollisimman hyvä isä lapselle (Brannen, Mooney & Wigfall 2013, 126). Isä voi kokea perheen kanssa vietetyn ajan tärkeänä, mutta kantaa kuitenkin huolta taloudellisesta pärjäämisestä, mikä vaikuttaa ajankäyttöön perheen kanssa (Eerola & Mykkänen 2014, 15.) Sekä kotona että töissä mies saattaa kokea painetta ja odotuksia olla enemmän tai aktiivisemmin läsnä (Paajanen 2006, 89).

2.1 Isäksi ensi kertaa

Lapsen hankinta on yleensä pariskunnan yhteinen toive ja päätös, mutta naisen koetaan olevan siinä aktiivisempi osapuoli; nainen on se, joka ottaa asian puheeksi ja mahdollisesti puhuu miestä ympäri. (Paajanen 2006, 95; Mykkänen 2014, 34; Mykkänen 2010, 126.) Miehet kokevat isäksi tulon luonnollisesti elämään kuuluvana asiana, kun elämänvaihe on siihen sopiva. Suurin osa ihmisistä ajattelee, että lapsenhankinnan tullessa ajankohtaiseksi miehen elämässä tulisi olla kohdillaan koulutus ja työ, sopiva puoliso ja vakiintunut parisuhde. Kuitenkaan se ei kaikissa tapauksissa mene juuri näin. (Mykkänen 2014, 34–35.)

Aikaisempien sukupolvien isien rooli perheessä on ollut auktoriteetti, kurinpitäjä ja perheen pää. Isä ei välttämättä ole osallistunut lasten kasvatukseen, ja hän on ollut etäinen lasten elämässä. Väestöliiton tutkimuksen mukaan miehet hakevat mallia omaan isyyteen paitsi omalta isältään, myös muilta läheisiltä. (Paajanen 2006, 66–67.) Jos omasta isäsuhteesta on puuttunut läheisyys, haluavat nykysukupolven isät tehdä siinä eroa omaan isäänsä tai edellisiin sukupolviin. Isän rooli koetaan nykypäivänä eri lailla, mikä näkyy myös siinä, että isät pitävät tärkeänä viettää aikaa perheidensä kanssa ja voivat jäädä esimerkiksi vanhempainvapaalle. (Brannen, Mooney & Wigfall 2013, 127.)

Isät ovat henkisesti vähemmän valmistuneita lapsen tuloon kuin äidit. Uusi rooli isänä voi aiheuttaa riittämättömyyden tunteita ja tuntua hämmäntävältä. (Jämsä 2010b, 60.) Osa isistä pohtii ja jännittää isänä olemista jo raskausuutisen kuultuaan (Paajanen 2006, 23). Myös isillä on suurentunut riski reagoida lapsen myötä tuleviin muutoksiin depressiolla, joka tulisi myös huomioida neuvolassa ja perhevalmennuksissa (Sinkkonen 2012, 13). Isän masentuneisuus syntymän jälkeen voi selittyä osin sillä, että lapsen tulo konkretisoituu isälle vasta

lapsen synnyttyä, kun taas nainen kokee muutokset jo raskauden alettua. Toisaalta taas äidin masentuneisuus heijastuu myös isään, ja monesti isän uupuminen näkyy vasta sen jälkeen, kun äiti on alkanut toipua; silloin kun isän ei tarvitse enää jaksaa molempien puolesta. (Jämsä 2010b, 62–66.)

Sinkkosen kirjassa *Isäksi ensi kertaa* (2012, 97–98) kerrotaan ensi kertaa isäksi tulevien kokemuksia ennen ja jälkeen lapsen syntymän. Moni asia miehen elämässä muuttuu lapsen syntymän myötä; arvomaailma, parisuhde ja talousasiat. Sinkkonen kuvaa sitä "prosessiksi", jossa isä työstää montaa eri asiaa vanhemmuuteen siirtymiseen liittyen. Myös isätutkija Johanna Mykkänen (2010) on tutkinut aihetta, ja hän tuo esille, että suomalainen mies kokee vastuun lapsestaan kuuluvan hänelle ja myös haluaa kantaa sen. Isäksi tulo koetaan mahdollisuutena johonkin uuteen ja elämän käännekohtana, jota ei voi verrata mihinkään muuhun. Isyydestä ei välttämättä puhuta ääneen kovinkaan paljon, mutta se on miehelle elämän mulistava asia.

2.2 Odotusaika ja lapsen syntymä isän kokemana

Perheenlisäys miehelle merkitsee puolison raskautta, synnytystä ja uuden perheenjäsenen tuleamista perheeseen. Naisen raskaus koetaan yksilöllisesti ja vaihtelevasti monista eri syistä johtuen; kuinka suunniteltu raskaus on ollut tai onko raskauteen liittynyt hankaluutta. Raskaus merkitsee isille onnellista elämänmuutosta ja elämän kohokohtaa, mutta isien mieltä askarruttavat muun muassa taloudelliset asiat, lapsen ja äidin terveys sekä isyys itsessään. Jos lasta on yritetty pitkään, on raskaus kokemuksena jopa ihmeellisempi, ja erityisesti silloin sikiön tilanteeseenkin kiinnitetään enemmän huomiota. (Mesiäislehto-Soukka 2005, 119–120; Paajanen 2006, 27.)

Isille puolison kasvava vatsa, neuvolakäynnit ja erityisesti myös ultraäänitutkimukset konkretisoivat tulevaa perheenlisäystä. Myös erilaisten tavaroiden hankkiminen vauvaa varten tekee asiaa todellisemmaksi, mutta täysin lapsen tulo todentuu monille isille vasta sitten, kun lapsi on syntynyt ja hänet saa syliinsä. Odotusaikana moni isä saattaa tuntea olonsa ulkopuoliseksi, koska äidillä on erilainen fyysinen ja läheinen yhteys tulevaan vauvaan. Isän saattaa olla vaikea ajatella tai kuvitella syntymän jälkeistä aikaa. (Paajanen 2006, 95–96.)

Lapsen syntymä aloittaa isäksi tulevan elämässä uuden vaiheen. Nykyään suurin osa isistä haluaa olla mukana synnytyksessä tukemassa puolisoa sekä olla läsnä, kun lapsi syntyy. Sitä odotetaan ja ajatellaan; mies kokee itsensä tarpeelliseksi saadessaan tukea puolisoaan. Toisaalta miehet saattavat kokea myös avuttomuutta ja pelkoa, kun he näkevät puolison kärsivän kovissa synnytyskivuissa. Merkittävimpänä hetkenä Mesiäislehto-Soukan tutkimuksen mukaan miehet ovat pitäneet sitä hetkeä, kun he näkevät oman lapsensa välittömästi synnytyksen jälkeen. (Mesiäislehto-Soukka 2005, 120.)

Raskausaika voidaan kokea puolisoita lähentävänä ja yhdistävänä aikana; valmistaudutaan yhdessä lapsen tuleen ja vanhemmuuteen. Se on vanhemmille yhteinen ilon aihe. (Paajanen 2006, 29.)

3 ISÄT MUKANA NEUVOLAKÄYNNELLÄ

Isyyden tukemiseen neuvolassa kiinnitetään lisääntyvää huomiota koko ajan. Isät sitoutuvat lapseen ja vanhemmuuteen enemmän kuin aikaisemmat sukupolvet, ja se näkyy myös siinä, että isät haluavat olla mukana neuvolakäynneillä. Se tuo myös haasteen kohdata isät erillisinä vanhempina ja miehinä. Jotta isiä saataisiin enenevässä määrin mukaan neuvolakäynneille, neuvoloiden täytyy kehittää toimintaansa isiä mukaan ottavia työtapoja, kouluttaa omaa henkilökuntaansa ja huomioida isän rooli perheessä enemmän kuin ennen. (Isät ja isyyden tukeminen äitiys- ja lastenneuvoloissa 2008.)

Isät ovat olleet jo pitkään mukana perhevalmennuksissa, joissa osallistumisprosentti on korkea. Sekä kansainvälisten että kotimaisten tutkimusten mukaan isät ovat jääneet ulkopuoliksi äitiyshuollon kohtaamisissa. Tämä voi johtua siitä, että isää on vaikea kohdata äitiyshuollon asiakkaana. Tutkimuksissa on kuitenkin käynyt ilmi, että isät itse odottavat, että heidät kohdataan tulevana lapsen isänä, samalla tavoin kuin äiti tulevan lapsen äitinä. Isä tarvitsee huomiota itseluottamuksen vahvistamisessa sekä isyyden kehittämisessä. (Paavilainen 2007, 365.) Kun terveydenhoitaja kohtaa perheen neuvolassa, se tarkoittaa useimmiten myös tulevan isän kohtaamista. Tasa-arvoistumisen myötä isät ovat alkaneet käydä ennistä enemmän myös lastenneuvolassa. (Paavilainen 2007, 365.)

Isyydellä on merkitystä lapsen, parisuhteen ja koko perheen hyvinvointiin, ja myös miehen omaan hyvinvointiin ja identiteettiin. Siksi isyyttä on tärkeä tukea. (Mykkänen & Aalto 2010, 78–79.) Isät kokevat terveydenhoitajien tukevan isän roolia parhaiten silloin, kun suhde terveydenhoitajaan on luottamuksellinen ja terveydenhoitaja huomioi myös isän ja ottaa tämän mukaan keskusteluun. Isät haluavat yhä enemmän kommunikoida terveydenhoitajan kanssa, koska he haluavat olla mukana lapsen hoidossa. Isyyden tukeminen jo sen varhaisessa vaiheessa on etu lapselle ja koko perheelle. (Fagerskiöld 2006.)

3.1 Äitiys- ja lastenneuvolatoiminta

Yli puolen vuosisadan ajan kuntien tehtävänä on ollut seurata ja tukea lasten ja perheiden hyvinvointia ja terveyttä neuvoloissa. Neuvolatoimintaa säätelee lastensuojelulaki (13.4.2007/417), terveydenhuoltolaki (30.12.2010/1326) sekä valtioneuvoston asetukset äitiysneuvolatoiminnasta (338/2011). Terveydenhuoltolaki velvoittaa kunnat järjestämään neuvolapalvelut raskaana olevien naisten, alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä hyvinvoinnin turvaamiseksi. Ihmisoikeuksiin, lainsäädäntöön sekä kansallisiin sosiaali- ja terveyspolitiisiin linjauksiin perustuvat periaatteet ohjaavat äitiysneuvolatoimintaa. (Hakulinen-Viitanen, Hietanen-Peltola, Bloigu & Pelkonen 2012, 17–20; Äitiysneuvolaopas 2013, 18–20.)

Äitiysneuvolatoiminta pyrkii turvaamaan raskaana olevan naisen ja sikiön terveyden ja hyvinvoinnin. Raskausaikaiset ongelmat ja häiriöt pyritään tunnistamaan äitiysneuvolassa mahdollisimman varhain, jotta hoitoa ja tukea voidaan tarjota mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lastenneuvolassa edistetään syntyneen lapsen tervettä kasvua, kehitystä ja hyvinvointia, sekä koko perheen hyvinvointia ja terveyttä. Lapsen kasvua ja kehitystä seurataan säännöllisesti ensimmäisen ikävuoden aikana noin kuukauden välein ja sen jälkeen vuosittain tai yksilöllisen tarpeen mukaan. Neuvolan tehtävä on myös tukea vanhempia kasvatustyössä, vanhemmuudessa ja parisuhteen hoitamisessa. (Äitiysneuvolaopas 2013; Lastenneuvola 2015.)

Neuvolatoiminnan tavoitteena on edistää ja tukea vanhempien ja koko perheen hyvinvointia, ja näin myös turvata lapselle turvallinen ja terveellinen kehitysympäristö. Myös perheen erityisen tuen tarve pyritään kartoittamaan, jotta apua voidaan järjestää mahdollisimman varhain. Äitiysneuvolassa terveydenhoitaja antaa tuleville vanhemmille valmiuksia ja tukea vanhemmuuteen ja tietoa raskaudesta, synnytyksestä, lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Terveydenhoitajan tehtävänä on myös antaa vanhemmille vertaistukea ja apua lapsen kasvatuksessa ja hoidossa, keinoja arjessa selviytymiseen ja tietoa lapsen hyvän terveyden turvaamiseen. (Äitiysneuvolaopas 2013; Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326, § 15; Äitiysneuvolaopas 2013, 16–17.)

Terveydenhoitaja on neuvolassa terveyden edistäjä ja perhetyön asiantuntija, ja terveydenhoitajan työotteen tulisikin olla koko perheen terveyttä edistävä. Työhön kuuluu vanhemmuuden, parisuhteen ja perheen voimavarojen vahvistaminen ja vanhempien terveysneuvonta eri menetelmien avulla. Terveydenhoitajan tulisi työskennellä perheen kanssa kumppanuuden ja

luottamuksen hengessä ja turvata lapsen terveen kasvun ja kehityksen seuranta. Neuvola on myös vastuussa perhevalmennuksen järjestämisestä. Terveystarkastajan vastuulla on arvioida lapsen kehitystä ja kasvua sekä arvioida jatkotutkimuksien ja toimenpiteiden tarvetta. Tehtäviin kuuluvat myös seulontatutkimukset ja rokotukset. Uuden isyyslain muutoksen myötä terveystarkastajan tehtäviin kuuluu 1. tammikuuta 2016 lähtien myös isyyden tunnistaminen. (Haarala, Honkanen, Mellin & Tervaskanto-Mäentausta 2008, 291–299; Isyyslaki 1.1.2016, 16 §.)

Erään tutkimuksen mukaan tyytyväisimpiä asiakkaista ovat ne, jotka saavat käydä toistuvasti samalla terveystarkastajalla, verrattuna niihin, joilla tätä mahdollisuutta ei ole ollut. (Raivio 2016, 56.) Ideaalitulanteessa terveystarkastaja pysyy samana raskauden alusta kouluikään saakka. Tällä voidaan taata hoidon jatkuvuus. Yhä useammassa kunnissa neuvolatyö on organisoitu niin, että tämä toimintamalli toteutuu. (Haarala ym. 2008, 280.) Kuitenkin on tutkittu myös, että selvästi yleisempää on se, että terveystarkastaja vaihtuu ainakin jonkin verran neuvola-aikana. Enemmän tukea vanhemmuuteen ja terveyteen liittyviin asioihin saadaan silloin, kun terveystarkastaja pysyy pitkään samana. (Tuominen, Kaljonen, Ahonen & Rautava 2014.)

Käynnit neuvolassa jaetaan peruskäynteihin ja lisäkäynteihin, joita toteutetaan harkinnanvaraisesti. Neuvolakäynnit alkavat ensimmäisestä äitiysneuvolakäynnistä, joka on 8–12 raskausviikolla, jotta seulonta ja seuranta saadaan toteutettua oikeina ajankohtina raskauden vaiheissa. Ensimmäisellä käynnillä tarkastellaan äidin terveydentilaa, elintavat ja aikaisempien raskauksien ja synnytysten kulku. Keskustellaan parisuhteesta ja seksuaalisuudesta, mielialoista ja tulevasta vanhemmuudesta. Myös isä kutsutaan mukaan neuvolakäynneille. Terveystarkastajan tulee informoida seulontatutkimuksista, jotka ovat vapaaehtoisia kaikille raskaana oleville äideille. Käynnit toteutetaan asiakkaan tarpeiden mukaisesti. (Haarala ym. 2008, 292; Tiitinen 2015.)

Äitiysneuvolassa järjestetään yksi laaja terveystarkastus, jossa mukana on lääkäri ja terveystarkastaja. Sen tavoitteena on tarkastella laajasti lapsen terveyttä ja hyvinvointia sekä kasvuympäristöä. Myös molempien vanhempien hyvinvointia arvioidaan haastattelemalla. Laajoihin terveystarkastuksiin kutsutaan aina mukaan molemmat vanhemmat. Suun terveydentilan tutkiminen kuuluu ensimmäistä lasta odottavan perheen laajaan terveystarkastukseen. Äitiysneuvolan laajassa terveystarkastuksessa normaaliin perustarkastusten lisäksi keskus-

tellaan muuttuvasta perhetilanteesta, mahdollisista peloista ja odotuksista sekä keskustellaan kummankin vanhemman sosiaalisista suhteista ja voimavaroista. (Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä ehkäisevä suun terveydenhuolto 2009.)

3.2 Neuvola isyyttä tukemassa

Etenkin ensimmäistä lasta odottavien perheiden isät tarvitsevat neivolakynnyksen madaltamista, jotta he rohkaistuvat tulemaan mukaan neuvolatoimintaan aktiivisemmin. Tämä edellyttää sitä, että terveyskeskusten johto sitoutuu toimimaan aktiivisesti siten, että isien huomiosta neivolakäynneillä voitaisiin käytännön tasolla kehittää ja edistää. Isyyden tukeminen neuvolassa tukee lapsen ja koko perheen hyvinvointia sekä edistää jaetun vanhemmuuden toteutumista. Haasteena neuvolatyössä nähdään isien huomioiminen ja tukeminen miehinä ja isinä. (Isien ja isyyden tukeminen äitiys- ja lastenneuvoloissa 2008.)

Äitiysneuvola on perinteisesti nähty raskaana olevan äidin palveluna, jossa isän rooli on enemmän sivusta seuraaja kuin aktiivinen osallistuja. Tänä päivänä pyritään ottamaan isä enemmän mukaan odotukseen ja kasvatukseen. Isä tarvitsee yhtä lailla huomiota ja tukea lapsen syntymään liittyvissä asioissa kuin äitikin. (Isien ja isyyden tukeminen äitiys- ja lastenneuvoloissa 2008.) Tutkimusten mukaan isien huomioimiseen neivolakäynneillä on kiinnitetty enemmän huomiota, ja isien mukana olo neivolakäynneillä on selvästi lisääntynyt. Tutkimus isien kokemuksista neuvoloissa osoitti kuitenkin, että isien huomioiminen neuvoloissa ei ole vielä tarpeeksi hyvää. Tutkimuksen mukaan isät kokivat neuvolassa käynnin positiivisena, mutta isiä ohittavana. (Koivumäki 2011, 43; Fagerskiöld 2006.)

Isien tukemiseen on tehty monipuolinen ja kattava aineisto, joka on samankaltainen eri puolilla maata. Aineiston keskeinen sisältö on vanhemmuuteen liittyvät asiat. Muita merkittäviä sisältöjä aineistossa on isän suhde lapseen, isän rooli arkielämässä, isä ja synnytys, parisuhde ja seksuaalisuus, isäksi kasvaminen ja perhevapaamahdollisuudet. Tutkimuksen mukaan terveydenhoitajat käyttivät usein isien tukemiseen erilaisia materiaaleja, joita terveydenhoitaja antoi isille kotiin luettavaksi. Terveydenhoitajat käyttivät myös videoita, keskustelua ja lomakkeita mukana isien tukemiseen neivolakäynneillä. Isien tukemiseen käytettiin hyödyksi myös eri tahoja, kuten esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliittoa, Ensi- ja turvakotien liittoa ja Miessakit Ry:tä. (Isien ja isyyden tukeminen äitiys- ja lastenneuvoloissa

2008.) Tehdyn tutkimuksen mukaan terveydenhoitajista 76 % arvioi isien huomioimisen onnistuneen tyydyttävästi. 21 % terveydenhoitajista arvioi tukemisen onnistuneen hyvin ja kolme prosenttia arvioi sen onnistuneen huonosti. (Isien ja isyyden tukeminen äitiys- ja lastenneuvoloissa 2008.)

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Mitä kuuluu isä? -kyselyn tulosten mukaan ainoastaan puolet isistä koki tullessa tasavertaisesti otetuksi huomioon neuvolakäynneillä. Heidän henkilökohtaisesta hyvinvoinnistaan ei ollut välttämättä kysytty mitään. Isät kokivat, että heidän tulisi aktiivisesti tuoda itseään esille, jotta he saisivat huomiota. (Säkjäjärvi 2008, 12–13.) On myös tutkittu, että isät kaipaavat enemmän tietoa kuin emotionaalista tukea (Lähteenmäki & Neitola 2014, 71.) Isät arvostavatkin terveydenhoitajassa erityisesti asiantuntijuutta (Tuominen ym. 2014). Isyyteen sisältyy omat haasteensa ja vaikeutensa, joiden myötä isätkin tarvitsevat tukea ja apua isyyteensä. Isiä mietityttää epävarmuus omasta isyydestään. Väestöntutkimuslaitoksen perhebarometritutkimuksen mukaan isät kokivat saaneensa riittävästi tukea isyyteensä vaimoltaan. 15 % isistä ei tiennyt, miten he voisivat tukea puolisoaan äitinä. Tutkimuksessa kävi ilmi, että osa isistä oli miettinyt isyyttä jo raskausaikana; kuinka selvitä ja osata olla hyvä isä. Kyselyn tulosten mukaan kolme viidestä isästä vastasi, että isyys oli vahvistanut heidän itsetuntoaan. (Paajanen 2006, 62–66).

Viime vuosien tärkeimpiä uudistuksia ovat laajat terveystarkastukset, joilla pyritään vahvistamaan koko perheen hyvinvointia ja voimavaroja sekä ehkäisemään ongelmia ja tarjoamaan apua niihin. Laajojen terveystarkastusten avulla pyritään laajentamaan näkökulmaa perheeseen ja kotiin, jotka ovat lapsen hyvinvointiin merkittävästi vaikuttavia asioita. Siksi isänkin olisi tärkeä osallistua laajaan terveystarkastukseen. Työ on ennaltaehkäisevää ja sisältää ajatuksen, että ongelmiin on helpompi puuttua niiden ollessa vielä pieniä, mikä on myös kustannustehokkaampaa. Raskauden aikana on tarkoitus tehdä molemmille vanhemmille laaja terveystarkastus. (Hakulinen-Viitanen, Hietanen-Peltola, Hastrup, Wallin & Pelkonen 2012.)

3.3 Perhevalmennus ja isäryhmä

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta määrittelee sen 15 §:ssä, että ensimmäistä lastaan odottavalle perheelle on järjestettävä vanhempainryhmätoimintaa sisältävää mo-

niammatillista perhevalmennusta. Vastuu perhevalmennuksen toteuttamisesta on neuvoloilla, ja valmentajina toimivat yleensä neuvoloissa työskentelevät terveydenhoitajat ja kättilöt. Valmennukseen voi osallistua myös monia muita ammattiryhmiä, riippuen osittain myös perheen yksilöllisestä tarpeesta. Perhevalmennuskerrat painottuvat usein loppuraskauteen, ja niitä toteutetaan monesti pienryhmätoimintana. Synnytysvalmennus on osa perhevalmennusta. Monissa kunnissa perhevalmennusta ei järjestetä enää synnytyksen jälkeen, vaikka sille usein olisi tarvettakin. Vaikka neuvoloiden on järjestettävä perhevalmennusta, vaihtelee sen toteutus valtakunnallisesti paljonkin. (Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 2011, § 15; Haapio, Koski, Koski & Paavilainen 2009, 9–14.)

Kokkolassa järjestetään perhevalmennustilaisuuksia, jotka on tarkoitettu ensimmäistä lasta odottaville perheille, mutta ne ovat avoimia myös uudelleen vanhemmiksi tuleville. Tilaisuuksien aiheet vaihtelevat. Tarkoitus on tukea vanhemmuuteen valmistautumista ja synnytyksen onnistumista. Kokkolassa toimivat jatkuvasti myös isäryhmät, mikä ei ole yleistä joka puolella Suomea. On tutkittu, että isät kokevat perhevalmennuksen ja isäryhmät antoisiksi. (Kokkolan kaupunki 2015; Haapio ym. 2009, 12.)

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää ensi kertaa isäksi tulleiden kokemuksia äitiys- ja lastenneuvolakäynneiltä Kokkolan alueella. Opinnäytetyön tavoite on tuottaa tietoa, jota Kokkolan kaupungin neuvolapalvelut voivat hyödyntää kehittäessään isien huomioimista äitiys- ja lastenneuvolakäynneillä.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia kokemuksia ensi kertaa isäksi tulleilla on äitiys- ja lastenneuvolakäynneiltä?
2. Miten neuvolat voisivat kehittää isien huomioimista?

Omana oppimistavoitteena opinnäytetyön tekijöillä oli omien ammatillisten valmiuksien kehittäminen sekä tiedon hankkiminen isien huomioimisesta neuvolakäynneillä, jotta opinnäytetyön tekijät voisivat tulevana terveydenhoitajana kiinnittää erityisesti huomiota myös isän huomioimiseen neuvolakäynneillä. Tavoitteena oli myös oppia tekemään laadullista tutkimusta tieteellisin keinoin ja hyödyntämään taitoja käytännön työssä terveydenhoitajina.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä kappaleessa avaamme opinnäytetyön toteuttamisen. Kerromme opinnäytetyön toimintaympäristöstä ja kohderyhmästä sekä lähestymistavasta. Käsittelemme myös opinnäytetyön aineistonkeruun ja aineiston analyysin.

5.1 Lähestymistapa

Tutkittava ilmiö ja se, mitä siitä halutaan tietää, määrittävät tutkimuksen lähestymistavan valintaa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa korostuu ihmisen käsitysten, kokemusten ja näkemysten kuvaus. Yleensä sitä käytetään, jos tutkittavasta aiheesta tiedetään vähän tai siihen halutaan löytää uusi näkökulma. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei pyritä yleistettävyyteen, eikä otos ole satunnainen vaan harkinnanvarainen. Tutkimuksen induktiivinen luonne kuvaa sitä, että siinä keskitytään yksilön tuntemuksien ja toiveiden kuunteluun. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 65–67.)

Valitsimme tutkimuksellemme kvalitatiivisen lähestymistavan, koska sen avulla voidaan tuoda esille ihmisen aitoja kokemuksia ja näkemyksiä todellisesta elämästä. Pyrimme tällä lähestymistavalla saamaan syvällistä tietoa isien kokemuksista äitiys- ja lastenneuvolakäynneiltä sekä saamaan heidän kokemuksiaan esiin sanallisesti kerrottuna. Kvalitatiivisen lähestymistavan valintaa tuki myös se, että kohderyhmämme oli kohtuullisen pieni ja aiheesta oli vähän aikaisempia tutkimuksia Kokkolan alueella.

5.2 Toimintaympäristö ja kohderyhmä

Teemme opinnäytetyön Kokkolan kaupungin neuvolapalveluille, ja kohderyhmänämme ovat ensi kertaa isäksi tulleet miehet. Kokkolan kaupungissa on yhteensä kahdeksan neuvolaa, joista viisi neuvolaa toimii keskustan tuntumassa ja loput kolme Ullavassa, Lohtajalla ja Kälviällä. Perheneuvolassa työskentelee perheterapeutti, joka vetää isäryhmiä Kokkolassa. Otimme häneen yhteyttä työelämäohjaajan neuvosta. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutki-

musjoukoksi pyritään samaan henkilöitä, jotka mahdollisimman monipuolisesti ja hyvin tuntevat tutkittavaa ilmiötä, ja pystyvät kuvaamaan sitä monipuolisesti. Otos ei ole siis satunnainen vaan harkinnanvarainen. Kvalitatiivisessa tutkimuksella tuloksilla ei pyritä tilastolliseen yleistettävyyteen. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 67.) Isäryhmät on tarkoitettu ensimmäistä lastaan odottaville isille, joten he ovatkin opinnäytetyömme kohderyhmää parhaimmillaan.

Kävimme tapaamassa isäryhmien vetäjää perheneuvolassa, ja hän lupasi tiedustella isäryhmissä käyneiltä isiltä, olisivatko he kiinnostuneita vastaamaan muutamaan kysymykseen neuvolakäynteihin liittyen. Isäryhmien vetäjä lähestyi isäryhmissä käyneitä isiä sähköpostitse, joissa hän kertoi opinnäytetyöstämme ja pyysi vastaamaan, voiko heidän yhteystietonsa luovuttaa meille. Ne isät, jotka suostuvat, ilmoittautuivat isäryhmien vetäjälle, joka antoi heidän yhteystietonsa tutkittavien luvalla meille. Isät ovat todennäköisesti useasta eri isäryhmästä, ja osa käynyt myös jo lastenneuvolan puolella. Siksi otimme tutkimukseen mukaan sekä äitiysettä lastenneuvolan.

5.3 Aineistonkeruu

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistonkeruutapoja on monenlaisia. Yksi usein käytetty menetelmä on kyselyiden teettäminen, missä kysymykset ovat kaikille vastaajille samanlaiset. Kyselylomakkeen kysymykset voivat olla avoimia kysymyksiä tai strukturoituja kysymyksiä. (Ronkainen, Pelkonen, Lindblom-Yläne & Paavilainen 2011, 113–115.) Opinnäytetyömme aineiston keruun toteutimme avoimilla kyselylomakkeilla, koska halusimme saada tietoa isien omista kokemuksista.

Alkuperäinen suunnitelma oli kerätä aineisto haastattelemalla isiä, joiden yhteystiedot saimme isäryhmien vetäjältä. Koska yhteystietoja tuli peräti 21, päädyimme sähköpostitse lähetettäviin avoimiin kyselylomakkeisiin. Pyrimme tekemään selkeän ja kattavan kyselylomakkeen, jonka kautta saisimme mahdollisimman paljon tietoa isien kokemuksista. Kyselylomakkeen kysymyksien tekoa ohjasi tutkimuskysymykset. Teimme kyselylomakkeen, joka sisälsi viisi avointa kysymystä liittyen neuvolakäynteihin. Pyrimme tekemään kyselystä mahdollisimman tiiviin, jotta tutkittavat eivät kokisi vastaamista liian työläänä ja kynnyks vastaukseen olisi matala. Testasimme kyselylomakkeen toimivuutta kahdella tutulla ensi kertaa isäksi tulleella isäl-

lä, ja se todettiin hyväksi. Teimme myös saatekirjeen, jossa painotimme, että osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja luottamuksellista. Saatua tutkimusluvan Kokkolan kaupungin hoitotyön johtajalta lähetimme sähköpostilla saatekirjeen ja kyselylomakkeen (LIITE 1, LIITE 2) isille. Vastausta pyysimme sähköpostitse.

Lähetimme sähköpostin kaikille 21 isälle. Vastauksia saimme 11. Tulostimme palautetut kyselylomakkeet, jotta aineiston analysointi oli helpompaa. Kyselylomakkeet olivat nimettömiä. Vastaajille oli saatekirjeessä annettu yhteystiedot, joista he voivat halutessaan kysyä opinnäytetyön tekijöiltä kyselylomakkeesta tai tutkimuksesta.

5.4 Analyysi

Sisällönanalyysi on yleinen kvalitatiivisessa tutkimuksessa käytetty analyysimenetelmä, jonka avulla on mahdollista kuvata ja analysoida erilaisia aineistoja. Sisällönanalyysiä käytetään usein kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Menetelmää kuvataan tekniikaksi, jolla tuotetaan tiivistettyjä aineiston kuvauksia. Sisällönanalyysin tavoitteena on aineiston tiivis esittäminen. Sillä tavoitellaan merkityksien ja sisältöjen tiivistä esittämistä. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 165–166.)

Induktiivinen sisällönanalyysi tarkoittaa aineistolähtöistä analyysia, jossa luokitellaan sanoja teoreettisten merkitysten perusteella. Siinä pyritään luomaan ilmiöstä teoreettinen kokonaisuus ilman aikaisempien havaintojen, tietojen tai teorioiden ohjaamista. Induktiivisessa sisällönanalyysissa aineistoa luetaan läpi ja reflektoidaan huolellisesti useaan kertaan. Tutkimuskysymykset ohjaavat analyysia. Aineistoon tehdään merkintöjä, sitä pelkistetään, ja sitä aletaan luokitella. Aineistoa tutkitaan, ja siitä tehdään havaintoja niin kauan, kunnes aineisto alkaa pelkistyä. Sisällönanalyysin tekeminen etenee pelkistämisen, ryhmittelyn ja tiivistämisen mukaan vaihe vaiheelta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 167–168.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston analyysia pidetään tutkimuksen haasteellisimpana osana, koska analyysin tekemiseen ei ole yhtä kuvausta, eikä se etene suoraviivaisesti. Tutkija joutuu itse ajattelemaan ja rakentamaan analyysin tekoa, koska sisällönanalyysin tekeminen on joustavaa ja epäsäännöllistä. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 165–167.)

Aloitimme sisällönanalyysin tekemisen lukemalla aineistoa useaan kertaan läpi. Aluksi luimme vastauksia kyselylomake kerrallaan. Sen jälkeen kokosimme yhteen saman kysymyksen vastaukset ja luimme vastauksia läpi vielä tällä tavoin. Sen jälkeen aloimme etsiä vastauksista samankaltaisuuksia ja väritimme samaa asiaa tarkoittavat kommentit samalla värillä. Tämän jälkeen aloimme luokitella aineistosta löytyneitä ajatuksia taulukkoon. Käytimme analyysin teossa seuraavaa ryhmittelyä: alkuperäinen ilmaus, pelkistetty ilmaus, alaluokka, yläluokka ja pääluokka.

Induktiivinen sisällönanalyysi on sopiva valinta sellaisissa tilanteissa, joissa tutkittavasta asiasta ei ole paljoa tutkittua tietoa, tai tieto on hajanaista (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 167). Tavoitteenamme oli kuvata tutkimustuloksia sanallisesti, jotta saamme luotua uutta tietoa pohjautuen tutkimuskysymyksiin. Induktiivinen sisällönanalyysi oli sopiva analyysimenetelmä tutkimuksellemme. Analyysin tekemiseen meni kaksi päivää aikaa ja saimme siitä tehdessä paljon irti uutta tietoa. Samalla kun teimme analyysia, peilasimme sitä aikaisemmin keräämäämme teoriatietoon.

5.5 Tutkimuksen eteneminen

Opinnäytetyön suunnittelu alkoi jo toisena opiskeluvuonna keväällä 2014. Heti oli selvää, että teemme opinnäytetyön parityönä. Koska opinnäytetyö on laaja ja työläs prosessi, halusimme meitä kiinnostavan aiheen. Aihetta ei kuitenkaan heti löytynyt. Olimme useaan eri tahoon yhteydessä, esimerkiksi Tampereen yliopistollisen sairaalan opetushoitajaan, terveydenhoitajiin Kokkolassa sekä eri yhdistyksiin. Saimme lopuksi aihe-ehdotuksen, joka oli tullut Kokkolan neuvolapalveluilta liittyen isien huomioimiseen neuvolakäynneillä. Isien mukanaolo neuvolakäynneillä on yleistynyt, mutta edelleen aiheesta kaivataan lisää tietoa Kokkolankin alueella.

Tapasimme Kokkolan kaupungin neuvoloiden osastonhoitajan, joka onkin meidän työelämäkontaktimme. Keskustelimme opinnäytetyön toteutukseen liittyvistä käytännön asioista. Saimme häneltä vinkin ottaa yhteyttä perheterapeutina työskentelevään isäryhmien vetäjään, jos olisi mahdollista saada isäryhmät jollain lailla mukaan opinnäytetyön toteutukseen. Alkuperäisestä suunnitelmasta moni asia ehti muuttua, ennen kuin varsinainen runko työllemme alkoi muodostua.

Tavattuamme perheneuvolan isäryhmien vetäjän selkeni moni aineistonkeruuseen liittyvä kysymys. Hänen kanssaan keskusteltuamme tulimme siihen tulokseen, että saamme tutkittavan kohderyhmän parhaiten isäryhmissä käyneistä isistä, joihin ryhmien vetäjä lupasi ottaa yhteyttä. Hänellä oli valmiina kontakti ensi kertaa isäksi tulleisiin isiin, joilta hän kysyi halukkuutta osallistua kyselyihin vastaamiseen. Ne isät, jotka halusivat osallistua, antoivat luovuttaa yhteystietonsa meille.

Valmistelimme saatekirjeen ja kyselylomakkeen, jotka ohjaava opettajamme tarkisti. Lähetimme kyselyt saatekirjeineen sähköpostitse 21 isälle, joista 11 isää vastasi meille. Vastaukset saimme kevään 2016 aikana. Syksyllä 2016 toteutimme analyysin teon. Se oli tutkimuksen työläin vaihe, mutta myös antoisin. Siinä huomasimme, kuinka aineisto alkoi jäsentyä, ja sieltä nousi selkeitä yhtäläisyyksiä. Aineiston analyysistä on kerrottu tarkemmin luvussa 5.4 (Lähestymistapa ja analyysi). Analyysin teon jälkeen aloimme kirjata ylös tuloksia ja peilasimme saamiamme vastauksia jo aikaisemmin tehtyyn tietoperustaan. Muokkasimme tietoperustaa jatkuvasti.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimukseemme osallistui 11 ensi kertaa isäksi tullutta isää, jotka ovat käyneet Kokkolan alueen äitiys- ja lastenneuvoloissa. Kaikki tutkimukseen osallistuneet isät ovat olleet mukana myös isäryhmässä.

Esitämme tulokset analyysissä nousseiden keskeisten aihepiirien mukaan. Aihepiirit nousevat kyselylomakkeen kysymyksistä, joiden laadintaa ohjasivat puolestaan tutkimuskysymykset (luku 4). Seuraavissa alaluvuissa tuomme esille isien kokemuksia huomioiduksi tulemisesta sekä neuvolakäynneistä ylipäättään, sekä mitä kehittämisehdotuksia isillä olisi neuvolatoimintaan liittyen. Lisäksi keskeiseksi aihepiiriksi vastauksissa nousi myös isäryhmät, vaikka niistä ei kyselylomakkeissa kysytykään. Käytämme suoria lainauksia vastauksista elävöittämään tutkimustuloksia.

6.1 Isien kokemukset huomioiduksi tulemisesta neuvolakäynneillä

Vastauksista kävi ilmi, että pääosin isät ovat kokeneet terveydenhoitajan huomioineen isän tasavertaisena äidin rinnalla neuvolakäynneillä. Kuitenkin esille tulee myös ajatus siitä, että isän mielestä on luonnollistakin, että terveydenhoitaja keskittyy enemmän äitiin ja lapseen. Osalla isistä oli myös kokemus siitä, että vain ensimmäisillä käynneillä terveydenhoitaja huomioi isän, mutta sen jälkeen isän huomiointi jäi vähäiseksi. Huomioiduksi tuleminen riippui myös terveydenhoitajasta itsestään, kuinka hyvin hän otti isän mukaan keskusteluun neuvolakäynneillä.

Terveydenhoitaja huomioi minut tulevana isänä tasavertaisesti äidin kanssa heti alusta lähtien.

Terveydenhoitaja keskitti mielestäni enemmän huomiota luonnollisesti uuden äidin ja vauvan suuntaan.

Riippui hieman terveydenhoitajasta, se kun vaihtui aika tiuhaan.

Vastanneet isät ovat kokeneet, että terveydenhoitaja on suhtautunut esitettyihin kysymyksiin kiinnostuneesti, ja on aina antanut vastauksen kaikkiin kysymyksiin ennemmin tai myöhem-

min; jos terveydenhoitaja ei ole vastausta heti tiennyt, on hän sen selvittänyt. Terveydenhoitaja on koettu hyväntuulisena ja helposti lähestyttävänä; asiointiin terveydenhoitajan kanssa on oltu tyytyväisiä. Isien vastauksista ei ilmennyt kritiikkiä terveydenhoitajan käyttäytymistä tai persoonaa kohtaan. Yksi isä toi vastauksessa esille huomion siitä, että on myös isän omasta aktiivisuudesta kiinni, kuinka paljon terveydenhoitaja ottaa isää huomioon neuvolakäynneillä.

Saimme vastauksia kaikkiin esittämiimme kysymyksiin, ja mikäli terveydenhoitajalla ei ollut heti suoraa vastausta, hän selvitti asian joko heti käynnin yhteydessä tai viestitti asiasta meille sen jälkeen. Erittäin ”turvallinen” olo ”odottaa” tämänkin johdosta.

6.2 Hyväksi koetut asiat neuvolakäynneillä

Useat isät olivat kokeneet parhaiksi hetkiksi neuvolakäynneillä vauvaan liittyvät konkreettiset mittaukset ja tutkimukset, kuten sydänäänien kuuntelut ja ultraäänitutkimukset. Ne isät, jotka olivat saaneet lukemista ja oppaita neuvolasta, kokivat ne hyödyllisiksi. Suurin osa isistä oli tyytyväisiä neuvolakäynneillä siihen, että terveydenhoitajalta uskalsi kysyä kaikkea, mikä mietitytti. Kuten jo aiemmin mainittu, isät olivat tyytyväisiä siihen, että kaikkiin kysymyksiin terveydenhoitaja vastasi heti tai selvitti vastauksen.

Yleensä olemme listanneet ranskalaisin viivoin mieltä askarruttavia asioita. Jokaiseen asiaan löytynyt vastaus, joten ammattitaitoa on löytynyt. Tämän takia olemme haastaneet terveydenhoitajaa huumorin hengessä ja kysyneet todella haastavia kysymyksiä...”

Terveydenhoitajan antama neuvonta ja ohjaus sekä perusteellinen asioiden läpikäyminen on koettu hyvänä asiana. Osa isistä on saanut tietoa esimerkiksi synnytyksestä ja siihen valmistautumisesta. Yksi isä mainitsee myös saaneensa vinkkejä odottavan äidin olon helpottamiseen sekä siihen, kuinka suhtautua odottavan äidin mielialanvaihteluihin. Hyväksi asiaksi oli vastauksissa mainittu myös se, että koko perhe huomioitiin kokonaisvaltaisesti. Neuvolakäynneillä hyvää oli myös puhelias ja hyväntuulinen terveydenhoitaja.

Äitiysneuvola oli osaltaan myös ”isyysneuvola”, koska siellä huomioitiin perhe kokonaisvaltaisesti. Myös pääsääntöisesti se terveydenhoito, mikä kuului äidille, kuului myös isälle.

Isät kokivat tärkeänä asiana sen, että olivat olleet läsnä odotusaikana ja lapsen syntymässä. Vastauksista kävi ilmi, että isät haluavat olla aktiivisesti mukana lapsen elämässä ja myös viestittää muille tuleville isille neuvolakäyntien ja raskauden seurannan tärkeydestä.

Kun prinsessa/prinssi saapuu suureen ja ihmeelliseen maailmaan, siitä se molemminpuolinen tutustuminen sitten alkaa. Se on todellakin joka ikisen minuutin arvoista.

6.3 Huonoksi koetut asiat neuvolakäynneillä

Vaikka neuvola pääosin koettiin hyvänä asiana, osa isistä koki, että heitä ei erityisesti huomioitu neuvolakäynnillä. He kokivat, että isällä ei ollut muuta tekemistä, kuin olla odottavan äidin tukena. He tuovat esille myös, että neuvolassa ei paljon isiin liittyvistä asioista puhuttu. Monen isän vastauksesta kävi ilmi, että neuvola ei juurikaan tarjonnut tukea isyyteen valmistautumiseen tai isänä olemiseen, vaan tuki oli saatu jostain muualta, esimerkiksi synnytys sairaalan kättilöltä tai isäryhmästä.

Näitä (perustietoja lapsen odotuksesta ja syntymästä) kyllä käsitellään isäryhmässä, mutta hyvä näistä olisi tietää jo siinä vaiheessa, kun ensimmäisen kerran neuvolassa käy.

Osa isistä koki, että eivät saaneet neuvolakäynneillä tarpeeksi käytännönläheistä ohjausta ja opetusta vauvan hoitamiseen ja vauva-arkeen ylipäättäen. Vain muutamalla käynnillä mukana ollut isä koki, että terveydenhoitaja ei ottanut isää mukaan keskusteluun, muuten kuin yleisistä asioista puhuttaessa. Osa isistä koki huonona asiana sen, että terveydenhoitaja ei selittänyt asioita perusteellisesti, vaan isien mukaan terveydenhoitaja ilmeisesti oletti, että perustiedot ovat isällä tiedossa.

Meidän onnemme oli kyllä se, että vauvamme oli todella tyytyväinen ja iloinen kaveri. Miten arki olisikaan sujunut, jos vauva ei olisikaan ollut näin helppo?

Eipä neuvolassa paljoa siitä isän tekemisistä puhuttu. Vaikka osallistuimme tilaisuuteen, jossa neuvottiin lapsen hoitoa, niin ei siitä isälle paljon hyötyä ollut toki jotain, mutta kyllä nämä perus kylvetykset ja vaipanvaihdot opeteltiin kotona erehdyksen ja onnistumisen kautta.

Isällekin voi selostaa muustakin kuin e-reseptistä.

Noin puolet isistä toivat vastauksissaan esille, että olisivat toivoneet terveydenhoitajan pysyvän samana. Huonona asiana koettiin, kun terveydenhoitaja vaihtui tiuhaan. Eräs isä koki, että isän huomiointi riippui myös terveydenhoitajasta.

Raskausajan neuvolakäynneissä harmitti se, että terveydenhoitaja vaihtui joka käynnin aikana.

6.4 Kokemukset isäryhmistä

Kaikki kyselyyn vastanneet isät olivat käyneet Kokkolan kaupungin neuvolapalveluiden järjestämässä isäryhmässä. Kysyttäessä hyväksi koettuja asioita neuvolakäynneiltä sekä kehittämisehdotuksia neuvolatoimintaan liittyen lähes jokaisen isän vastauksissa nousi esille isäryhmät.

Kyselyyn vastanneet isät ovat kokeneet isäryhmät hyödyllisiksi. Niistä isät ovat kokeneet saavansa enemmän tukea isyyteen kuin neuvolasta. Vertaistuki on koettu hyvänä; oli helpompi puhua mieltä askarruttavista asioista isäryhmässä vertaisten kanssa. Tämänkaltaista tukea isät kaipaisivat enemmän jo odotusaikana. Isäryhmät oltiin koettu niin hyvänä, että moni kehittämisehdotus liittyi niihin: isäryhmän tapaamisia toivottiin olevan useampia, ja niiden toivottiin alkavan aiemmin. Eräs isä mainitsi neuvolasta hyvänä asiana sen, että sieltä ohjattiin isäryhmään.

Isäryhmät olivat loistava lisä vanhemmuuden alkuun. Sain sieltä vertaistukea ja kaupungilla olen törmäillyt myöhemminkin tuttuun isään ja saanut vaihdettua arvokkaita kokemuksia.

Isäryhmä oli hyvä lisä, mutta se täytyisi olla useammin ja alkaa aikaisemmin. Siellä voisi olla tulevien isien lisäksi vasta isäksi tulleita ja tietenkin jo vanhempia isiä kertomassa kokemuksiaan.

6.5 Kehittämisehdotuksia isien huomioimiseen neuvolakäynneillä

Kyselyyn vastanneiden isien vastauksista nousi esille toive siitä, että terveydenhoitaja antaisi konkreettista tietoa ja ohjausta esimerkiksi vauvan hoidosta ja siitä, kuinka vauvan tulo muut-

taa arkea. Muutaman isän vastauksesta nousi esille, että he toivoisivat terveydenhoitajalta käytännön vinkkejä esimerkiksi siihen, kuinka helpottaa raskaana olevan naisen oloa tai ymmärtää paremmin tämän tuntemuksia. Erään isän vastauksesta nousi kehittämissuositukseksi, että isälle olisi tarjota jokin kirjanen, josta voisi jo odotusaikana lukea perustietoa liittyen lapsen odotukseen ja syntymään. Osa isistä kuitenkin oli saanut neuvolasta lukemista ja kokenut sen hyvänä.

Neuvolakäynneillä voitaisiin kertoa myös siitä, miten arki on hyvä aloittaa sitten uuden vauvan kanssa. Itse huomasin että neuvolassa asia ohitettiin suhteellisen nopeasti.

Terveydenhoitajan toivotaan tukevan isyyttä niin, että hän auttaa luomaan mielikuvaa ja ajatusta siitä, millaista elämä on lapsen syntymän jälkeen. Isät kaipaavat perusteellista tietoa ja ohjausta liittyen arkeen vauvan kanssa. Vastauksista nousi esille myös toive siitä, että terveydenhoitaja rohkaisisi isää olemaan mukana neuvolakäynneillä ja sitä kautta myös enemmän mukana lapsen hoidossa ja elämässä. Muutamissa vastauksissa nousi esille toive siitä, että terveydenhoitaja huomioisi isän halun olla läsnä raskaudessa ja auttaa isää ymmärtämään, miltä raskaus tuntuu.

Olkaa rohkeita ja esittäkää isille myös kysymyksiä. Me emme tiedä miltä raskaus tuntuu missäkin vaiheessa, mutta se ei tarkoita sitä, ettemmekö me haluaisi ymmärtää. Kaikki kaikessa on huomioida, että isä (ainakin minä itse) haluaa olla läsnä raskaudessa.

Päivätöissä käyvät isät nostivat esille ajatuksen iltaneuvolasta, jotta voisivat päästä useammin mukaan neuvolakäynneille. Näillä isillä kyllä oli halua osallistua neuvolakäynneille, mutta kokivat hankalana sen, että pitää olla töistä pois neuvolakäynnin takia.

Suurin kehitys olisi iltaneuvola, jotta isät jotka käyvät päivätöissä voisivat päästä useammin mukaan, jotta ei joutu olla töistä sen takia pois, kun joutuu tienata rahaa perheen elättämiseen.

Kuten jo aiemmin tuotu esille, useassa vastauksessa kehittämissuositukseksi Kokkolan kaupungin neuvolapalveluille tuli järjestää isäryhmiä niin, että tapaamisia olisi enemmän ja että ryhmä alkaisi jo odotusaikana. Isät kokevat vertaistukiryhmissä pystyvänsä paremmin puhumaan mieltään askarruttavista asioista, mutta moni toivoisi sen kaltaista tukea jo odotusaikana.

Kuitenkin tekisin tuosta isäryhmä toiminnasta ihan käytännön, koska siitä on ihan oikeaa hyötyä, koska isän huolet eivät varsinaisesti ole samanlaisia kuin äidillä.

Isät toivovat, että entistä enemmän jo etukäteen informoitaisiin ja rohkaistaisiin isiä osallistumaan neuvolakäynneillä. Terveystenhoitajalla ajatellaan olevan tässä iso rooli. Kehittämisehdotuksena tuli myös ajatus siitä, että isälle olisi oma neuvolakäynti, jossa voisi jutella terveydenhoitajan kanssa sellaisista asioista, joista ei välttämättä halua puolison läsnä ollessa puhua.

Ehkä se, että yhä enemmän olisi ennakoon hyvä informoida myös tulevia isiä osallistumaan näihin tapaamisiin, tosin kaikilla se ei välttämättä esim. työn takia ole mahdollista järjestää päiväsaikana.

7 POHDINTA

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää ensi kertaa isäksi tulleiden kokemuksia äitiys- ja lastenneuvolakäynneiltä Kokkolan alueella. Tavoitteena oli tuottaa tietoa, jota Kokkolan kaupungin neuvolapalvelut voivat hyödyntää kehittäessään isien huomioimista äitiys- ja lastenneuvolakäynneillä. Omana oppimistavoitteena opinnäytetyön tekijöillä oli omien ammatillisten valmiuksien kehittäminen, sekä tiedonhankkiminen isien huomioimisesta neuvolakäynneillä, jotta voisimme tulevana terveydenhoitajina kiinnittää erityisesti huomiota myös isän huomioimiseen neuvolakäynneillä.

Opinnäytetyömme tuloksista nousi vahvasti esille se, että kyselyihin vastanneet isät olivat aktiivisia ja osallistuvia isiä. Tämä saattoi johtua siitä, että tutkimukseen vastanneet isät olivat olleet mukana isäryhmissä, mikä kertoo siitä, että nämä isät olivat kiinnostuneita isyydestä ja isänä olemisesta, ja he olivat valmiita käyttämään isäryhmätoimintaan vapaa-aikaansa.

Tutkimustuloksia tarkastellessa mieleemme nousi ajatus siitä, että terveydenhoitajan persoonana ja ammattitaito sekä kyky huomioida perhe ja isä kokonaisvaltaisesti vaikuttavat merkittävästi isän kokemukseen neuvolakäynnistä. Isät arvostivat esimerkiksi sitä, että terveydenhoitaja selvitti kysymykseen vastauksen, jos ei itse tiennyt. Vastauksista välittyi se, kuinka tärkeää kohtaaminen on.

Isien mukanaolo neuvolassa on vielä suhteellisen uusi ilmiö, ja huomaa, että isien huomioimiseen ole ilmeisesti käytössä varsinaisia isiä mukaan ottavia työmenetelmiä. Isät ovat kokeneet käynnit pääosin hyvinä, mutta silti isän tarpeet ja neuvolan antama ohjaus eivät ole täysin kohdanneet. Isän tarvitsema tuki on tullut jostain muualta kuin neuvolasta. Tästä tulee mieleen, että tulisi löytää työtapoja tai -menetelmiä isien huomioimiseen ja mukaan ottamiseen.

Terveydenhoitajalla tulisi olla isää huomioiva asenne ja työtapaa, niin että hän aktiivisesti rohkaisee isiä mukaan ja ottaa heitä huomioon neuvolakäynneillä. Jos terveydenhoitajalla ei ole tällaista työtapaa, saattaa isä jäädä kuin huomaamatta sivurooliin.

7.1 Tutkimustulosten tarkastelu

Tutkimukseemme osallistuneet isät olivat aktiivisesti mukana neuvolakäynneillä. Pääsääntöisesti isät kokivat, että neuvolassa isät otettiin hyvin vastaan. Isät kokivat tullessa huomioduksi, mutta he jäivät helposti kuitenkin sivusta seuraajan rooliin. Tämä on tullut esiin myös aikaisemmissa tutkimuksissa; isät kokevat neuvolassa käynnin positiivisena, mutta isiä ohittavana (Koivumäki 2011, 43; Fagerskiöld 2006). Isä tarvitsee yhtä lailla huomiota ja tukea lapsen syntymään liittyvissä asioissa kuin äitikin (Isien ja isyyden tukeminen äitiys- ja lastenneuvoissa 2008), mistä tutkimustuloksissa kertoo se, että isät ovat tyytyväisiä saadessaan perusteellista ohjausta ja tukea.

Huomioduksi tuleminen riippui myös usein terveydenhoitajasta. Terveydenhoitaja vaihtui useammalla tutkimukseen osallistuneella isällä melko useasti, mihin ei oltu tyytyväisiä. On tutkittu, että luottamuksellinen suhde terveydenhoitajaan edellyttää sitä, että terveydenhoitaja pysyy samana (Tuominen ym. 2014; Fagerskiöld 2006). Terveydenhoitajan pysyminen samana lisää asiakkaiden tyytyväisyyttä (Raivio 2016, 56), mikä ilmeni tutkimuksessamme sitten, että terveydenhoitajan vaihtumiseen ei oltu tyytyväisiä, ja terveydenhoitajan toivottiin pysyvän samana.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton tutkimuksesta käy ilmi, että isien henkilökohtaisesta hyvinvoinnista ei oltu neuvolassa välttämättä kysytty mitään. Isät kokivat, että heidän tulisi aktiivisesti tuoda itseään esille, jotta he saisivat huomiota. (Säkjärvi 2008, 12–13.) Samankaltaisia huomioita tuli esille tässä tutkimuksessa; Isän huomiointi riippui isän omasta aktiivisuudesta. Myös osa isistä koki, että aluksi isä oli huomioitu, mutta ei enää myöhemmin.

Isän halusta olla mukana raskaudessa ja lapsen elämässä kertoo se, että isät haluavat nykyään enemmän kommunikoida terveydenhoitajan kanssa (Fagerskiöld 2006). Tämä ilmeni tuloksissa siinä, kun eräs isä ehdotti, että isä voisi tavata terveydenhoitajan myös kahden kesken, jotta voisi puhua asioista, jotka häntä mietityttävät. Moni isä myös mainitse sen, kuinka kaikkiin kysymyksiin oli saatu vastaus.

Kyselyyn vastanneet isät olivat olleet aktiivisesti mukana raskauden seurannassa ja synnytyksessä. Isät kokivat tärkeänä hetkenä sen, kun olivat olleet mukana syntymässä ja nähneet lapsen syntymän. Vastauksista ilmeni ajatus siitä, että isiä aidosti kiinnosti ja he olivat innostuneita lapseen liittyvistä asioista. Jo aiemman tutkimuksen mukaan miehet ovat pitäneet tärkeänä sitä hetkeä, kun he näkevät oman lapsensa välittömästi synnytyksen jälkeen (Mesiäislehto-Soukka 2005, 120).

Tutkimukseen osallistuneet isät toivoivat enemmän konkreettista ja käytännönläheistä tietoa ja perusteellista ohjausta esimerkiksi odottavan äidin olon helpottamiseen, vauvan hoitoon tai vauva-arkeen liittyen. Myös sitä arvostettiin, että terveydenhoitaja antoi aina vastauksen kysymykseen, ja selvitti vastauksen, jos ei sitä heti tiennyt. Nämä tulokset puoltavat Lähteenmäen ja Neitolan näkemystä siitä, että isät kaipaavat enemmän tietoa, kuin emotionaalista tukea (2014, 71), sekä sitä, että isät arvostavat terveydenhoitajan asiantuntijuutta (Tuominen ym. 2014). On tutkittu myös, että isät pitävät muutenkin neuvolakäynneillä konkreettisista tutkimuksista, kuten ultraäänitutkimuksista (Paajanen 2006, 95–96). Tämän mainitsi myös usea tähän tutkimukseen osallistunut isä.

Tutkimustuloksissa tuli selkeästi esille se, kuinka isäryhmät koettiin hyödyllisiksi ja antoisiksi. Isäryhmässä koettiin helpommaksi puhua asioista, ja sieltä saatiin tukea isyyteen. Isäryhmässä keskusteltiin hyödyllisistä asioista, ja sen kaltaista tukea olisi kaivattu jo neuvola-aikana. Isäryhmät on todettu antoisiksi muuallakin Suomessa (Haapio ym. 2009, 12).

Mielenkiintoinen havainto tutkimustuloksissa oli se, kuinka päivätöissä käyvä isä koki harmillisena, että osallistuessaan neuvolaan joutuu olla töistä pois. Moni tutkimus osoittaa, että tässä voi olla kyse siitä, että isä pitää sekä työtä että perhe-elämää tärkeänä ja tasapainoilee näiden kahden välillä. Perhe koetaan tärkeänä, mutta toisaalta kannetaan huolta taloudellisesta pärjäämisestä. Sekä töissä että kotona saatetaan kokea painetta tai odotuksia olla aktiivisemmin läsnä. (Närvi 2014, 93–95; Brannen ym. 2013, 126; Eerola & Mykkänen 2014, 15; Paajanen 2006, 89.)

Tutkimustuloksissa ilmeni se, että isien on vaikeampi luoda mielikuvaa siitä, mitä lapsen syntymän jälkeen tapahtuu. He kokevat tarvitsevansa siihen tukea. On tutkittukin, että koska isä ei koe raskauden tuomia fyysisiä muutoksia, voi isäksi tulemiseen sopeutuminen olla aluksi vaikeaa. (Jämsä 2010a, 36.) Isä voi tuntea epätoivoa ja pelkoa omasta selviytymisestään

isänä, ja hän tarvitseekin aikaa isyyteen kasvamisessa. (Karlig ym. 2009, 78–79.) Eräs tutkimukseen osallistunut isä kuvasikin hyvin, että vaikka mies ei voi tietää miltä raskaus tuntuu, haluaa hän olla odottamisessa läsnä.

Etenkin ensimmäistä lasta odottavien perheiden isät tarvitsevat neuvolakynnyksen madaltamista, jotta he rohkaistuvat tulemaan mukaan neuvolatoimintaan aktiivisemmin. Tämä edellyttää sitä, että terveyskeskusten johto sitoutuu toimimaan aktiivisesti siten, että isien huomiosta neuvolakäynneillä voitaisiin käytännön tasolla kehittää ja edistää. (Isien ja isyyden tukeminen äitiys- ja lastenneuvoloissa 2008.) Vastauksista nousi esille, että isät olivat kokeneet neuvolakäynnit hyväksi ja toivoivat, että tulevia isiä rohkaistaisiin mukaan neuvolakäynneille. Isät pitivät neuvolakäynneistä informointia hyvänä kehittämissuosituksena, jotta tulevat isät osallistuisivat enemmän mukaan neuvolakäynneille.

7.2 Luotettavuus ja etiikka

Kaiken tieteellisen toiminnan ydin on tutkimuksen eettisyys (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 211). Jokainen tutkija vastaa itse viime kädessä eettisyyden ja hyvän tieteellisen käytännön toteuttamisesta omassa tutkimuksessaan. Eettisesti hyvä tutkimus edellyttää hyvää suunnitelmaa, sekä tieteellisiä tietoja, taitoja ja hyväksi todettuja toimintatapoja tutkimuksen teossa. (Kuula 2006, 34–36.) Opinnäytetyömme pohjautui tutkimussuunnitelmaan, jonka tekemiseen käytimme paljon aikaa. Sen tekemisessä meitä auttoi ohjaava opettajamme sekä työelämäkontaktimme.

Hyvä tutkija noudattaa rehellisyyttä, huolellisuutta sekä tarkkuutta tutkimustyössään. Myös tulosten tallentamisessa ja esittämisessä, sekä tutkimustulosten arvioinnissa noudatetaan näitä periaatteita. Tutkimuksen teossa tutkija käyttää tieteellisen tiedon kriteerien mukaisia tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä, jotka ovat myös eettisesti kestäviä. Tutkijan tulee myös pohtia jatkuvasti tutkimuksensa luotettavuutta ja puolueettomuutta tutkimusta tehdessään. (Kuula 2006, 34; Tuomi & Sarajärvi 2009, 135–136.) Tutkijoina noudatimme tarkkuutta ja rehellisyyttä tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa, tulosten esittämisessä sekä tutkimuksen arvioinnissa. Käytimme tietoperustan tekemiseen luotettavia ja riittävän tuoreita lähteitä, ja pyrimme arvioimaan luotettavuutta tutkimusprosessin eri vaiheissa.

Luotettavuuden systemaattinen arviointi kvalitatiivisessa tutkimuksessa on haastavaa. Luotettavuutta voidaan arvioida esimerkiksi tarkastelemalla tutkimuksen kohdetta ja tarkoitusta, omia sitoumuksia tutkijana, aineistonkeruuta, tutkittavia, suhdetta tutkittavien kanssa, tutkimuksen kestoja, aineiston analyysia sekä tutkimuksen luotettavuutta ja raportointia. Uskottavuus ja luotettavuus edellyttää koko tutkimusprosessin ja tulosten kuvaamista niin, että lukija ymmärtää, miten tutkimus on edennyt. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 197–198; Tuomi & Sarajarvi 2002, 137–138.) Tutkimuksen luotettavuutta täytyi arvioida koko ajan tutkimusprosessin edetessä. Meidän tutkijoina oli pohdittava omia ratkaisujamme ja arvioitava jatkuvasti analyysin kattavuutta sekä tekemämme työn luotettavuutta. Haasteena tutkimuksen teossa oli, vastaako tutkijan käsitys ja tulkinta tutkittavan käsityksiä, koska aineisto oli sanallista ja tulkinnanvaraista. Tutkittavista oli annettava kattava kuvaus, jotta osattiin arvioida kerätyn aineiston todenmukaisuutta ja luotettavuutta siinä valossa. (Hirsjärvi ym. 2010.)

Huolellinen kuvaus tutkimuksen etenemisestä, tutkimusaineiston keruusta ja sen analyysista antaa lukijalle mahdollisuuden pohtia tutkimusprosessin etenemistä ja luotettavuutta. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa käytetään usein suoria lainauksia tutkimusaineistosta, koska siten voidaan myös varmistaa tutkimuksen luotettavuutta. Etiikan näkökulmasta suoria lainauksia käytettäessä on tärkeää varmistaa, ettei tutkittava ole tunnistettavissa lainauksesta. Tästä syystä alkuperäiset lainaukset täytyy muokata yleiskielelle. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 198.) Käytimme tutkimustuloksissamme tutkittavien suoria lainauksia elävöittämään tekstiä. Mielestämme ne kuvasivat hyvällä tavalla isien ajatuksia, ja antavat tutkimuksen lukijallekin välitöntä tietoa isien kokemuksista. Muutimme alkuperäislainaukset yleiskielelle, jotta kyselyyn vastanneet isät eivät olisi tunnistettavissa.

Ennen kyselyiden lähettämistä anoimme Kokkolan kaupungin hoitotyön johtajalta tutkimuslupaa. Samalla tehtiin myös yhteistyösopimus työelämäkontaktin kanssa. Esitestasimme kyselylomakkeet ennen aineistonkeruuta kahdella tutulla, ensi kertaa isäksi tulleella isällä, jolla varmistimme kysymysten ymmärrettävyyden ja selkeyden.

Tutkimuksen ja tutkimusaiheen kuvaus tutkittaville on tärkeää. Informoinnilla varmistetaan, että tutkittavat ovat tietoisia, millaiseen tutkimukseen he osallistuvat ja miten heidän antamiinsa tietojansa käsitellään. Tutkittaville annetaan tietoa tutkimusaineiston käytöstä. Jos tutkimuksesta informointi muodostaa suostumuksen sisällön, ei erillistä kirjallista sopimusta tarvitse olla. Tutkittaville annettu informaatio ratkaisee, ketkä tutkimukseen haluavat osallistua.

Informaatio myös määrittelee, miten aineistoa käsitellään tutkimuksen päätyttyä. (Kuula 2006, 99–101; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 219.)

Tutkimukseen osallistuvat isät saimme isäryhmien kautta. Osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen. Isät, jotka lupautuivat tutkimukseen mukaan, antoivat isäryhmien vetäjälle luvan luovuttaa sähköpostiosoitteensa meille. Lähetimme isille sähköpostitse saatekirjeen kanssa kyselomakkeen, jonka he lähettivät meille sähköpostin kautta takaisin. Saatekirjeessä vielä painotimme, että osallistuminen kyselyyn on vapaaehtoista ja luottamuksellista. Kerroimme kirjeessä, että käsittelemme vastaukset nimettöminä ja luottamuksellisesti ja että vastauksia käsittelemme vain me opinnäytetyön tekijät. Kerroimme myös, että materiaali hävitetään tutkimuksen valmistuttua. Kopioimme vastaukset Word-tiedostoon ilman sähköpostiosoitteita. Sähköpostiosoitteita ei käytetty muuhun kuin kyselyiden toimittamiseen sekä valmiin opinnäytetyön lähettämiseen osallistuneille. Sähköpostiosoitteet poistetaan, kun valmis opinnäytetyö on toimitettu tutkittaville. Hävitämme materiaalin tutkimuksen valmistuttua silppuriin.

7.3 Tutkimustulosten hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotukset

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää ensi kertaa isäksi tulleiden kokemuksia äitiys- ja lastenneuvolakäynneiltä Kokkolan alueella. Opinnäytetyön tavoite oli tuottaa tietoa, jota Kokkolan kaupungin neuvolapalvelut voivat hyödyntää kehittäessään isien huomioimista äitiys- ja lastenneuvolakäynneillä. Opinnäytetyössä nousseiden kokemusten perusteella tutkimustuloksia voidaan hyödyntää isien huomioimisessa neuvolatyössä. Kokkolan kaupungilla työskentelevät terveydenhoitajat voivat saada uutta tietoa siitä, miten isät ovat neuvolakäynnit kokeneet ja kuinka heidän huomiointiinsa voitaisiin kiinnittää huomiota enemmän.

Tutkimuksessa nousi esille selkeitä kehittämissuhteita isien huomioimiseen neuvolakäynneillä. Nykyään isien huomioiminen neuvolassa on vielä puutteellista, ja isät tarvitsisivat enemmän tukea isyydessä kasvamiseen. Tutkimus antoi konkreettista tietoa siitä, mitä isät toivovat neuvolakäynneiltä ja mitä kehittämissuhteita heillä on neuvolakäynnteihin liittyen. Opinnäytetyö toteutettiin Kokkolan neuvolapalveluille, joten tulokset ovat hyödynnettävissä heidän tarpeisiinsa. Tutkimustuloksista nousi vahvasti esille se, että isät kaipaavat ja tarvitsevat enemmän vertaistukea. Lähes joka vastauksesta nousi esille isäryhmän tärkeys isyyden

tukemisessa. Jatkossa isäryhmien kaltaista vertaistukitoimintaa toivottaisiin järjestettävän niin, että sitä voitaisiin tarjota kaikille isille, ja se olisi osa neuvolan toimintaa.

Jatkossa olisi hyvä tutkia esimerkiksi terveydenhoitajien valmiuksia sekä asenteita isyyden tukemiseen liittyen. Mielenkiintoista olisi myös, millainen yhteys terveydenhoitajan kokemilla valmiuksilla ja isän kokemalla tuella on.

7.4 Opinnäytetyöprosessiin liittyvä pohdintaa

Työstäessämme opinnäytetyötä saimme kokemusta tieteellisen tutkimuksen tekemisestä sekä tiiminä toimimisesta. Yhteistyömme sujui hyvin, ja molemmat osallistuivat työn tekoon aktiivisesti. Tulevassa työssämme tarvitsemme hyviä tiimityöskentelytaitoja. Tutkimuksen tekeminen antoi ymmärrystä tutkitun tiedon tärkeydestä sosiaali- ja terveysalalla. Lisäksi saimme paljon hyödyllistä tietoa perehtyessämme laajasti aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen, mistä on varmasti hyötyä tulevassa ammatissamme.

Opinnäytetyömme tekeminen tapahtui pitkällä aikavälillä, minkä vuoksi välillä tuntui vaikealta tarttua työhön uudelleen. Toisaalta taas jokainen edistymisaskel lisäsi motivaatiota. Esimerkiksi sisällönanalyysin tekemisen koimme palkitsevana, mikä taas lisäsi työskentelymotivaatiota. Motivaatio säilyi parhaiten, kun työtä teki säännöllisesti ilman pitkiä taukoja.

Motivaatiota piti yllä erittäin mielenkiintoinen aihe. Aiheesta löytyi paljon tietoa, ja oli mielenkiintoista perehtyä isyyteen liittyviin tutkimuksiin. Jo tutkimuksentekovaiheessa huomasimme, kuinka kiinnitämme eri lailla huomiota isyyteen liittyviin asioihin kuin ennen; henkilökohtaisessa elämässäkkin on tullut puhuttua aiheesta monen ihmisen kanssa. Aihe on mielenkiintoinen ja merkittävässä roolissa tulevassa ammatissamme. Halusimmekin tämän työn avulla myös kehittää omia valmiuksiamme kohdata isiä työskennellessämme mahdollisesti terveydenhoitajan töissä.

Paljon motivaatiota saimme myös siitä, että isät olivat kiinnostuneita aiheestamme ja kokivat sen tärkeänä. Isien vastaukset olivat persoonallisia, ja niitä oli mielenkiintoista lukea. Isät olivat vastanneet kattavasti. Saimme heiltä hyvää palautetta opinnäytetyömme aiheesta sekä ”tsemppaavia” kommentteja opinnäytetyön tekemiseen.

Kyselyvastaukset saatuamme huomasimme, että kaksi viimeistä kysymystä kyselylomakkeessamme olivat melko samanlaisia. Jälkeenpäin huomasimme muitakin asioita, mitä olisimme voineet tehdä toisin kyselylomakkeessa. Isät kuitenkin vastasivat kysymyksiimme todella hyvin, ja saimme kattavasti aineistoa. Koko tutkimusprosessiin on liittynyt pohdintaa siitä, mitä olisi voinut tehdä toisin, ja mihin olisi pitänyt perehtyä vielä tarkemmin.

Palkitsevinta opinnäytetyön teossa oli lukea isien vastauksia, joista huokui aito välittäminen ja halu olla mukana raskaudessa ja perhe-elämässä.

”Kun prinsessa/prinssi saapuu suureen ja ihmeelliseen maailmaan, siitä se molempipuolinen tutustuminen sitten alkaa. Se on todellakin joka ikisen minuutin arvoista.”

LÄHTEET

- Brannen, J., Mooney, A. & Wigfall, V. 2013. Changing fatherhood through an intergenerational lens: the UK case. In E. Oinonen & K. Repo (Eds.) *Women, Men and Children in Families: Private Troubles and Public Issues*. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy, 113–140.
- Eerola, P. & Mykkänen, J. 2014. Isyyskokemusten jäljillä. Teoksessa P. Eerola & J. Mkkänen (toim.) *Isän kokemus*. Tampere: Gaudeamus, 7–18.
- Fagerskiöld, A. 2006. Support of fathers of infants by the child health nurse. *Scandinavian Journal of Caring Sciences* 20, 79–85.
- Haapio, S., Koski, K., Koski, P. & Paavilainen, R. 2009. *Perhevalmennus*. Helsinki: Edita.
- Haarala, P., Honkanen, H., Mellin, O-K. & Tervaskanto-Mäentausta, T. 2008. *Terveydenhoitajan osaaminen*. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Hakulinen-Viitanen, T., Hietanen-Peltola, M., Bloigu, A. & Pelkonen, M. 2014. Äitiys- ja lastenneuvolatoiminta sekä kouluterveydenhuolto. Valtakunnallinen seuranta 2012. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Raportti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-159-4>. Viitattu 1.4.2016.
- Hakulinen-Viitanen, T. & Pelkonen, M. 2009. Lastenneuvola lapsen ja perheen terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä. Teoksessa J. Lammi-Taskula, S. Karvonen & S. Ahlström (toim.) *Lapsiperheiden hyvinvointi 2009*. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Hakulinen-Viitanen, T. & Hietanen-Peltola, M. & Hastrup, A. & Wallin, M. & Pelkonen, M., 2012. Laaja terveystarkastus, Ohjeistus äitiys- ja lastenneuvolatoimintaan sekä kouluterveydenhuoltoon. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, opas 22. Tampere: Juvenes Print – Tampereen yliopistopaino Oy. Saatavissa: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90831/URN_ISBN_978-952-245-708-0.pdf?sequence=1. Viitattu 1.10.2015.
- Hermanson, E. 2012. Isän osallistuminen ja sitoutuminen lasten hoitoon. *Terveyskirjasto*. Duodecim. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=kot00202. Viitattu 25.11.2015.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.
- Huttunen, J. 2014. Isyyden muutos ja tulevaisuus. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen (toim.) *Isän kokemus*. Tampere: Gaudeamus, 178–196.
- Isyyslaki 13.1.2015/11. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150011>. Viitattu 9.12.2015.

- Isien ja isyyden tukeminen äitiys- ja lastenneuvoloissa. 2008. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki: Yliopistopaino. Saatavissa: <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/113966/Selv200824.pdf?sequence=1>. Viitattu 22.11.2015.
- Jämsä, J. 2010a. Millaista on isänrakkaus? Teoksessa J. Jämsä & S. Kalliomaa (toim.) Isyyden kielletyt tunteet. Helsinki: VL-Markkinointi Oy, 30–39.
- Jämsä, J. 2010b. Miesten synnytyksen jälkeinen masennus. Teoksessa J. Jämsä & S. Kalliomaa (toim.) Isyyden kielletyt tunteet. Helsinki: VL-Markkinointi Oy, 60-75.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Karlig, M., Ojanen, T., Siven, T., Vihunen, R. & Vilen, M. 2009. Lapsen aika. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Koivumäki, T. 2011. Isien kokemuksia isyyden muuttumisesta, lastenneuvolasta ja terveysneuvonnasta. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Terveystieteiden yksikkö. Saatavissa: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/83032/gradu05456.pdf?sequence=1>. Viitattu 15.1.2016.
- Kokkolan kaupunki. 2015. Perhe- ja synnytysvalmennus. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.kokkola.fi/palvelut/sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/terveys/neurolapalvelut/aitiysneuvola/perhevalmennus/fi_FI/perhevalmennus/. Viitattu 9.12.2015.
- Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka: Aineistojen käyttö, hankinta ja säilytys. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Lastenneuvola. 2015. Terveiden- ja hyvinvoinnin laitos. Www-dokumentti. Saatavissa: https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/aitiys_ ja_ lastenneuvola/lastenneuvola. Viitattu 14.9.2016.
- Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>. Viitattu 24.11.2015.
- Lähteenmäki, M. & Neitola, M. 2014. Isien tukiverkostot vauvaperheissä. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen (toim.) Isän kokemus. Tampere: Gaudeamus, 65–74.
- Mesiäislehto-Soukka, H. 2005. Perheenlisäys isien kokemana: fenomenologinen tutkimus. Väitöskirja. Oulun yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta, hoitotiede. Saatavissa: <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9514277260.pdf>. Viitattu 24.11.2015.
- Mykkänen, J. & Aalto, I. 2010. Isyyden ihanteet, arki ja kokemukset. Raportti isyyden tutkimuksesta Suomessa. Nuorisotutkimusverkosto, verkkojulkaisusarja. Saatavissa: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/isyydenihanteet.pdf>. Viitattu 20.9.2016.
- Mykkänen, J. 2010. Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. Väitös. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research, 382. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22712/9789513938024.pdf>. Viitattu 15.9.2016.

- Mykkänen, J. 2014. Isäksi tulon monet polut. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen (toim.) Isän kokemus. Tampere: Gaudeamus, 32–48.
- Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä ehkäisevä suun terveydenhuolto. 2009. Sosiaali ja terveysministeriö. Asetuksen (380/2009) perustelut ja soveltamisohjeet. Julkaisuja 2009:20. Yliopistopaino: Helsinki.
- Närvi, J. 2014. Hoivaisuus epävarmassa työelämässä. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen (toim.) Isän kokemus. Tampere: Gaudeamus, 91–113.
- Paavilainen, R. 2007. Perhe neuvolassa. Teoksessa A. Armanto & P. Koistinen (toim.) Neuvolatyön käsikirja. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 362–368.
- Paajanen, P. 2006. Päivisin leiväntuoja, iltaisin hoiva-isä. Alle 3-vuotiaiden esikoislasten isien näkemyksiä ja kokemuksia isyydestä. Perhebarometri 2006. Väestöntutkimuslaitoksen katsauksia. E24/2006. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy.
- Raivio, R. 2016. Hoidon jatkuvuus perusterveydenhuollossa: Tutkimus Tampereen yliopistolaisen sairaalan erityisvastuualueen ja Oulun kaupungin terveyskeskuksissa. Akateeminen väitöskirja, Tampereen yliopisto, lääketieteen yksikkö. Saatavissa: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/99564/978-952-03-0178-1.pdf?sequence=1>. Viitattu 15.9.2016.
- Raussi-Lehto, E., & Regushevskaya, E., & Gissler, M., & Klemetti, R. & Hemminki, E. 2011. Äitiysneuvolatoiminta Suomessa 2000-luvulla. Kyselytutkimuksen peruseräraportti. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.
- Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Sinkkonen, J. 2012. Isäksi ensi kertaa. Helsinki: WSOY.
- Säkjärvi, M. 2008. MITÄ KUULUU ISÄ? Mannerheimin Lastensuojeluliiton isäkyselyn tulokset. Sosiaalikehitys Oy. Saatavissa: <http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/0433a14daa0f3072ce20eaa70184b1eb/1430991629/application/pdf/5848495/MLL%20is%C3%A4kyselyn%20tulokset,%20Sosiaalikehitys%20Oy%20041108.pdf>. Viitattu 4.5.2015.
- Terveidenhuoltolaki 30.12.2010/1326. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>. Viitattu 4.2.2016.
- Tiitinen, A. 2015. Äitiysneuvolaseuranta. Lääkärikirja Duodecim. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00186. Viitattu 24.11.2015.
- Tuominen, M., Kaljonen, A., Ahonen, P. & Rautava, P. 2014. Relational continuity of care in integrated maternity and child health clinics improve parents' service experiences. International Journal of Integrated Care 14. Article. Saatavissa: <http://www.ijic.org/articles/10.5334/ijic.1451/>. Viitattu 4.9.2016.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. 01.05.2011/338. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2011/20110338>. Viitattu 9.12.2015.

Äitiysneuvolaopas. 2013. Suosituksia äitiysneuvolatoimintaan, Opas 29/2013. R. Klemetti & T. Hakulinen-Viitanen (toim.). Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110521/THL_OPA2013_029_verkko.pdf?sequence=1. Viitattu 19.11.2015.

Arvoisa ensi kertaa isäksi tullut isä!

Olemme kaksi kolmannen vuoden terveydenhoitajaopiskelijaa Kokkolan Centria-ammattikorkeakoulusta. Olemme tekemässä opinnäytetyötä aiheenamme *Ensi kertaa isäksi tulleiden kokemuksia äitiys- ja lastenneuvolakäynneiltä*. Opinnäytetyömme tarkoituksena on tuottaa Kokkolan kaupungin neuvolapalveluille tietoa, jota voidaan hyödyntää kehitettäessä isien huomioimista neuvolakäynneillä. Toimeksiantajamme on Kokkolan kaupungin neuvolapalvelut. Olisimme enemmän kuin kiitollisia, jos kertoisit kokemuksistasi neuvolakäynteihin liittyen.

Opinnäytetyön aineistonkeruu toteutetaan kyselylomakkeella, jonka lähetimme sinulle tämän sähköpostin liitteenä. Kyselyyn vastataan nimettömänä. Osallistuminen kyselyyn on vapaaehtoista ja luottamuksellista. Antamasi vastaukset käsitellään nimettöminä ja luottamuksellisesti, ja vastauksia käsittelemme vain me opinnäytetyön tekijät. Kaikki materiaali hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

Kyselyyn vastaaminen antaa arvokasta tietoa isien näkökulmasta. Toivomme, että vastaat kysymyksiin mahdollisimman laajasti, koska sinulta saatua kokemuksellista tietoa ei voi saada keneltäkään muulta.

ISO KIITOS AVUSTASI!

Ystävällisin terveisin

Sanna Tervämäki ja Maija Oksanen

Lisätietoja:

Hoitotyön opiskelijat

Sanna Tervämäki

Maija Oksanen 0.

KYSELYLOMAKE - ENSI KERTAA ISÄKSI TULLEIDEN KOKEMUKSIA ÄITIYS- JA
LASTENNEUVOLASTA

1. Miten terveydenhoitaja mielestäsi huomioi sinut neuvolakäynneillä?
2. Mikä neuvolakäynneillä oli mielestäsi hyvää?
3. Mitä eväitä neuvola on antanut sinulle isänä olemiseen?
4. Mikä neuvolakäynneillä olisi mielestäsi voinut olla toisin?
5. Miten neuvolat voisivat mielestäsi kehittää isien huomioimista?

ALKUPERÄINEN ILMAUS	PELKISTETTY ILMAUS	ALALUOKKA
Minut on huomioitu yhdenvertaisena äidin kanssa	Isä on huomioitu yhdenvertaisena äidin kanssa	Terveystenhoitaja huomioinut isän yhdenvertaisena äidin rinnalla
Terveystenhoitaja huomioi minut tulevana isänä tasavertaisena äidin kanssa ja heti alusta lähtien.	Terveystenhoitaja huomioi tulevan isän tasavertaisena äidin kanssa heti alusta lähtien.	Terveystenhoitaja huomioinut isän tasavertaisena äidin kanssa
Mielestäni minut huomioidaan hyvin ja tasavertaisena kasvattajana lapselleni.	Minut huomioitu hyvin ja tasavertaisena kasvattajana lapselleni.	Terveystenhoitaja huomioinut isän hyvin ja tasavertaisena kasvattajana lapselle
En tiedä, oliko meillä vain hyvä tuuri, mutta -- lääkärit /hoitajat ovat todella taitavia ottamaan myös isät huomioon. En tuntenut itseäni koskaan ulkopuoliseksi.	Meillä saattoi olla vain hyvä tuuri, mutta neuvolamme lääkärit ja terveystenhoitajat ovat todella taitavia huomioimaan myös isiä. En tuntenut itseäni koskaan ulkopuoliseksi.	Terveystenhoitajat ovat taitavia huomioimaan myös isän, ei kokemusta ulkopuolisuudesta.
Pääosin huomiointi oli mielestäni hyvää. Ensimmäisellä kerralla tuntemuksia kysyttiin molemmilta, sen jälkeen äidiltä enimmäkseen, mutta minutkin huomioitiin hyvin.	Isän huomiointi ollut pääosin hyvää, ensimmäisen kerran jälkeen tuntemuksia kysytty enimmäkseen äidiltä, mutta minutkin huomioitu hyvin.	Isä kokenut tulleen huomioituksi hyvin, vaikka pääasiassa keskitytty äitiin.
En päässyt monelle neuvola käynnille mukaan työstäni johtuen, mutta ne kerrat kun kävin, niin tunsin kyllä oloni ihan tervetulleeksi.	En työstäni johtuen päässyt monelle neuvolakäynnille mukaan, mutta niillä kerroilla kun olin, tunsin oloni ihan tervetulleeksi.	Työn takia isän mukanaolo neuvolassa vähäistä, kuitenkin tuntenut olonsa tervetulleeksi
Pyytää "meidät sisään" ja vaimon lisäksi myös kyselee minulta, miten olemme pärjänneet yms.	Terveystenhoitaja pyytää "meidät" sisään, ja kyselee myös minulta miten olemme pärjänneet.	Terveystenhoitaja kutsuu molemmat vanhemmat sisään ja kyselle myös isältä, miten on pärjännyt
Muistaakseni ensimmäisellä neuvolakäynnillä mitattiin myös minulta verenpaine, muuten en ajatellut, että minua olisi erityisesti huomioitu neuvolassa. Joihinkin asioihin otin yleisesti kantaa keskusteluissa.	Muistaakseni ensimmäisellä käynnillä mitattiin myös isältä verenpaine, mutten ei erityisesti huomioitu. Joihinkin asioihin otin yleisesti kantaa.	Ensimmäisellä käynnillä huomioitu isäkin, mutta muuten ei erityisesti
Terveystenhoitaja keskitti mielestäni enemmän huomiota luonnollisesti uuden äidin ja vauvan suuntaan. Sain hoitajalta kylläkin paljon lukumateriaalia ja hän myös ohjasi minut -- "kurssille" josta koin saavani enemmän ns. vertaistukea	Terveystenhoitaja keskitti luonnollisesti enemmän huomioita äitiin ja vauvaan. Sain kyllä paljon lukumateriaalia ja terveystenhoitaja myös ohjasi minut isä-ryhmään, josta koin saavani enemmän vertaistukea.	Terveystenhoitaja keskittyy pääasiassa äitiin ja lapseen, isälle annettu lukumateriaalia ja ohjattu isä-ryhmään
Parilla neuvolakäynnillä kysyt-	Parilla neuvolakäynnillä kysyt-	Vain parilla neuvolakäynnillä

tiin jopa ihan suoraan, että "miten isä voi?"	tiin suoraan, miten isä voi.	kysyttiin isän vointia
Riippui hieman terveydenhoitajasta, se kun vaihtui aika tiuhaan.	Isän huomiointi riippunut terveydenhoitajasta, vaihtunut useasti.	Isän huomiointi riippunut terveydenhoitajasta

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	PÄÄLUOKKA
Terveystenhoitaja huomioinut isän yhdenvertaisena äidin rinnalla	Tasavertainen huomiointi	ISIEN KOKEMUKSIA HUOMIOIDUKSI TULEMISESTA
Terveystenhoitaja huomioinut isän hyvin ja tasavertaisena kasvattajana lapselle		
Terveystenhoitaja huomioinut isän hyvin ja tasavertaisena kasvattajana lapselle		
Terveystenhoitajat ovat taitavia huomioimaan myös isän, ei kokemusta ulkopuolisuudesta.		
Isä kokenut tulleensa huomioiduksi hyvin, vaikka pääasiassa keskitytty äitiin.		
Työn takia isän mukanaolo neuvolassa vähäistä, kuitenkin tuntenut olonsa tervetulleeksi		
Terveystenhoitaja kutsuu molemmat vanhemmat sisään ja kyselle myös isältä, miten on pärjännyt	Isän huomiointi vähäistä	
Vain parilla neuvolakäynnillä kysyttiin isän vointia		
Ensimmäisellä käynnillä huomioitu isäkin, mutta muuten ei erityisesti		
Terveystenhoitaja keskittyy pääasiassa äitiin ja lapseen, isälle annettu lukumateriaalia ja ohjattu isä-ryhmään		
Isän huomiointi riippuu terveydenhoitajasta	Huomiointi riippuu terveydenhoitajasta	